

Aan de Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
van de Tweede Kamer

5 december 2022

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor VWS,

Op 8 december 2022 behandelt uw commissie de voortgang van het preventiebeleid, onder andere bedoeld om te voorkomen dat jeugdigen beginnen met het gebruik van nicotine. Het is bekend dat daar op dit moment weinig schot in zit. De maatregelen van het Preventieakkoord schieten simpelweg tekort.

Met name de enorme snelle toename van het gebruik van vapers (e-sigaretten) onder kinderen is buitengewoon verontrustend. De tabaksindustrie probeert keer op keer nieuwe manieren om jeugdigen verslaafd te maken aan nicotine. Dat is hun verdienmodel, want volwassenen beginnen niet met roken, die zijn dan wel wijzer.

Minderjarigen kunnen nog steeds te gemakkelijk aan tabak en (e-)sigaretten komen. Het is op elke straathoek verkrijgbaar en de naleving van de leeftijdsgrens is belabberd.

Daarom pleiten wij voor een vergunningstelsel waarin wettelijk is geregeld:

- 1. verkoop nicotine-houdende rookwaren alleen in verkooppunten waar alléén tabaksartikelen mogen worden verkocht.**
- 2. verkooppunten niet in de buurt van scholen**
- 3. een beperkt aantal verkooppunten**
- 4. verkooppunt alleen toegankelijk met een ID > 18 jaar**
- 5. ook e-sigaretten, vapers en aanverwante producten vallen onder het tabaksvergunningstelsel.**
- 6. Een deugdelijke handhaving van deze regels**

Ter toelichting het volgende:

In Nederland is in het Regeerakkoord een rookvrije generatie in 2040 als doelstelling opgenomen. Daarmee dient het Preventieakkoord uit 2018. Het beleid bestaat voornamelijk uit een bescheiden verhoging van accijns, het terugdringen van reclame, bevorderen van rookvrije ruimtes en hulp bij stoppen met roken.

De ervaringen van de laatste decennia leren dat dit beleid niet voldoende is om het gewenste resultaat te bereiken. Daarom is het van belang te kijken naar andere maatregelen, waarvan is aangetoond dat ze effectief zijn. Naast structurele en substantiële accijnsverhogingen is beperking van de beschikbaarheid een bewezen effectieve manier om jeugdigen van nicotine af te houden

- Het verbod op verkoop van rookwaren in supermarkten, dat het kabinet in voorbereiding heeft, is een goed begin. Nu al is echter te zien dat supermarktondernemers aparte winkels vlakbij de supermarkt openen om toch nicotine houdende producten te kunnen blijven verkopen. De overheid heeft nu geen instrument om daar een stokje voor te steken.
- Sinds 2000 is in Amsterdam het aantal verkooppunten driemaal zo groot geworden.
- Een ander acuut probleem is de bijna epidemische toename van verkoop van vapers aan kinderen, deze producten bevatten nicotine (zijn dus verslavend) en andere giftige

stoffen. Deze producten zijn bijna overal te koop, ook voor kinderen.

- De minimale verkoopgrens van 18 jaar is nu door de NVWA niet te handhaven.

Een stringent vergunningstelsel voor de verkoop van tabak en andere rookwaren is de enige oplossing om werkelijk grip te krijgen op het aantal verkooppunten van tabak.

In 2022 bleek dat ruim 72% van de kiezers vindt dat de verkoop van tabak beperkt moet worden tot tabaksspeciaalzaken. Die meerderheid bestaat bij de aanhangers van alle politieke stromingen.

Ook heeft Nederland in 2020 het WHO-protocol inzake illegale tabakshandel geratificeerd waarmee Nederland zich verplicht tot het opzetten van een vergunningstelsel voor de verkoop van tabaksproducten.

Een te verwachte tegenwerping van de tabaksindustrie en van nicotine verkopende winkeliers is verlies aan omzet en daarmee werkgelegenheid. Ja dat is zo, maar dat kan toch geen argument zijn tegen maatregelen om te voorkomen dat kinderen verslaafd raken aan nicotine. Overigens hebben de grootwinkelbedrijven nu veruit het grootste deel van de nicotine-omzet en verdienen wat dit betreft geen medelijden.

Kortom:

- Wie kan er nou tegen een vergunningstelsel zijn voor de verkoop van een onomstreden zeer schadelijk en verslavend product als nicotine?
- Een vergunningstelsel levert een tastbare bijdrage aan beperking van de economische en menselijke schade die de tabaksindustrie veroorzaakt. In het bijzonder is de jeugd hierbij gebaat.
- Het voorstel sluit aan bij de steeds groter wordende maatschappelijke onrust over de maar toenemende zorgkosten. Als er nu één bijdrage is aan beheersing van de kosten en de werkdruk van de zorg dan is het wel vermindering van roken. Een vergunningstelsel levert daar een concrete bijdrage aan.

De bijdrage van een beperking van verkooppunten aan het voorkomen van en stoppen met roken zijn evident:

- Minder verkooppunten vermindert de verleiding voor jongeren om te beginnen met roken.
- Een beperkt aantal vergunningen maakt het veel beter mogelijk om de leeftijdsgrens van 18 jaar te handhaven.
- Handhaving van andere regels omtrent de verkoop van tabak wordt makkelijker.
- De spreiding en locatiekeuze van tabaks- en rookwarenzaken kan worden gereguleerd; geen tabakzaken in de nabije omgeving van scholen; niet onevenredig meer zaken in armere buurten
- Maatschappelijk aanvaardbaar omdat de verslaafde roker kan blijven roken maar de verleiding om te beginnen te roken wordt beperkt.

Wij denken dat de tijd rijp is voor deze maatregelen omdat het een tastbare bijdrage levert aan het terugbrengen van de maatschappelijke schade die de tabaksindustrie veroorzaakt.

Met vriendelijke groet

Wanda de Kanter
Voorzitter Rookpreventie Jeugd